

Samarbeidet mellom de vest-europeiske land i de siste 25 år har på mange måter forandret dette områdes karakter. Katastrofen 1939-45 tvang folk til å tenke gjennom de grunnleggende forutsetninger for et fredelig samliv mellom nærstående nasjoner. Den europeiske utvikling vi står midt oppe i er resultatet av en ny tenkemåte om nasjonenes plass i verden og om grunnlaget for økonomisk og sosial framgang. Det gir uttrykk for den erkjennelse at ikke noe land alene kan bestemme over sin egen utvikling. Økonomisk vekst og stabilitet må være resultatet av samarbeid og samordning mellom mange nasjoner.

Dette har ført til en vekst og framgang uten sidestykke i Europas tidligere historie. Framgangen i Vest-Europa har ikke skjedd på bekostning av de land som ikke har deltatt direkte i dette samarbeidet. Veksten har trukket med seg stadig bredere forbindelser med andre land og områder i verden. Flere land utenfor Vest-Europa har etter hvert tatt del i det organiserte samarbeidet. Med andre land og områder er det avtalt spesielle samarbeidsordninger.

De vest-europeiske land har mange felles trekk, men er også forskjellige både i historie og aktuelle vilkår. Studerer vi dagens hverdagsliv rundt i Europa, blir vi slått av hvordan nasjoner og mennesker er opptatt av de samme problemer og oppgaver. De har også stort sett de samme personlige og felles mål for sine lengsler og for sin virksomhet.

På de ulike samfunnsområder er utviklingsgraden forskjellig fra land til land. Ofte er formene mer forskjellige enn de økonomiske og sosiale realiteter. I alle disse land er det en noe varierende blandingsøkonomi, med offentlige og private virksomheter i alle sektorer. Alle nasjonene er opptatt med bedre samfunnsplanlegging og mer effektiv ledelse av samfunnsutviklingen. De er alle opptatt av en ekspansiv sosialpolitikk, av sine distriktsproblemer og pressproblemer og av demokrati i hverdagen. Over hele Europa går det en bølge av desentralisering av politisk makt, demokratisering av arbeidslivet og et ønske om å skape mer trygghet og menneskelige forhold for den enkelte i en omskiftelig verden.

Så vel i målsetting som virkemidler har landene mye felles. Men det er også ulikheter i erfaringsgrunnlag og i former, og disse land har stadig mye å lære av hverandre.

Vest-Europa har en sentral plass i verdens økonomi. Samhandelen innenfor området er to tredjedeler av landenes samlede utenrikshandel. Det viser hvor sterk den økonomiske integrasjonen naturlig er innenfor dette område. Utover dette utgjør Vest-Europas kjøp fra resten av verden en femtedel av verdenshandelen for øvrig. Dette er mer enn for noe annet land eller gruppering av land. Vest-Europa er utviklingslandenes viktigste kunde. Områdets varekjøp fra disse land er dobbelt så stort som for USA og ti ganger så stort som for de øst-europeiske land. Vest-Europa er også USA's viktigste kunde.

Dette er den verdensdel vårt land er en del av. I en stadig videregående integrering med dette område har vårt land blitt hva det er i dag. Dette er grunnlaget også for vår framtid. Regional integrasjon preger utviklingen på de fleste geografiske områder i verden. Det er vegen til et verdenssamfunn som langsomt begynner å tegne sine konturer. Hvert område strever med sine problemer. Slik er også Vest-Europa på stadig søken etter bedre former for en kommende tids samliv og samarbeid. I denne prosess blir fundamentene lagt også for Norges økonomiske og politiske framtid. Vi kan ikke selv stille oss utenfor denne prosess, uansett hvordan vi tolker vår stilling og våre oppgaver i den enkelte tidsperiode.

Gjennom snart ti år har det vært norsk politikk å søke forhandlinger med Det europeiske fellesskap om medlemskap på grunnlag av artikkel 237 i Roma-traktaten. Dette vedtak ble i juni 1970 etter forslag fra regjeringen Borten gjentatt av Stortinget. På grunnlag av dette vedtak står vi sammen med en rekke andre land midt oppe i forhandlinger med Fellesskapet. Med tilslutning til den nåværende regjeringens melding foreslår utenrikskomiteen mot én stemme at disse forhandlinger skal fortsette på det grunnlag som ble vedtatt senest i juni 1970. Dette er det hovedspørsmål Stortinget skal ta standpunkt til i dag.

Jeg er enig i at det i senere tid ikke har skjedd noe som tilsier på det nåværende tidspunkt å endre grunnlaget for de pågående forhandlinger.

Statsminister Borten selv erklærte om overvinningen av splittelsen mellom EFTA og EEC, at "vi erkjenner at

dette må skje på grunnlag av prinsippene i Roma-traktaten". Og Bortens regjering erklarte i fjor sommer at "Den norske regjering oppfatter Roma-traktaten som et egnet grunnlag for et utvidet europeisk samarbeid, med den målsetting og det regelverk som er nedfelt i de følgeliggende traktater og senere vedtatte forordninger og direktiver". Regjeringen Borten erklarte også at den var "interessert i å delta i et utvidet samarbeide" på det økonomiske og monetære område.

Det kan ikke være ute i Europa det nye har skjedd som skulle motivere en forandring av forhandlingsgrunnlaget på det nåværende tidspunkt.

Dette betyr selvsagt ikke at Europa står stille. Utviklingen og forandringene føres stadig videre i de enkelte land, mellom landene og i de felles organisasjoner og institusjoner landene har.

I alle teknisk og økonomisk avanserte land vil en finne tendenser til sentralisering og bestrebelser for desentralisering. Disse to motstridende tendenser vil en finne i hvert enkelt land, ganske uansett dets stilling til internasjonale organisasjoner.

De problemer som gir impulsene til utviklingen av Det europeiske fellesskap, og til forhandlingene om utvidelse av dette fellesskap, har ikke sitt utspring i noe demonisk ønske eller forsett om å sentralisere flest mulig avgjørelser hos byråkratiet i Brussel, som det heter i den mer vulgære propaganda. Det er ikke noen motsetning mellom det å arbeide for europeiske løsninger av felles europeiske problemer, og samtidig en sterk innsats for demokrati i hverdagen, for det lokale demokrati. Hadde det vært noen

slik motsetning, ville Arbeiderpartiet ikke ha gått inn for de nå pågående forhandlinger.

Landene i Fellesskapet bygger på det politiske demokratiet. Dette har mange nyanser. Men folk i disse land er ikke så tåpelige at de vil stille som oppgave at myndighet som i dag tilligger et kommunestyre, skal bli overført til et kontor i Brussel. Hva skulle nå ellers det tjene til.

Felles europeiske tiltak er overhodet ikke nødvendige for å regulere eller kontrollere forhold som er tilfredsstillende tatt vare på - eller som kan tas vare på - i de enkelte land. De felles europeiske tiltak er nødvendige når det gjelder forhold som ikke kan reguleres tilfredsstillende av de enkelte land hver for seg. De europeiske valutaforhold er et typisk eksempel på dette. Viktige forutsetninger for en balansert ekspansjon er på liknende måte faktorer som går på tvers av landegrensene. Samfunnskontroll med multinasjonale selskaper på samme måte. Det dreier seg ikke her om å frata enkeltland en suverenitet de i dag har. Det dreier seg om å etablere en konstitusjonell suverenitet som i dag ikke eksisterer. Intet enkelt land kan etablere en slik suverenitet over faktorer som ikke kjenner landegrensene. Det kan bare landene i fellesskap gjøre.

Jeg vil tilrå Stortinget å vedta forslaget om å fortsette og fullføre forhandlingene på det grunnlaget som er vedtatt. Det er det eneste som realistisk kan klarlegge problemene i forholdet mellom Norge og et utvidet fellesskap. Så får regjering, Storting og folk ta standpunkt til saken når dette forarbeidet er gjort. Med bruk av tid

og forstand må vi kunne løse disse problemer på en måde som styrker vårt folks livsevne i et forandringenes Europa.